

Projev šéfredaktora vydavatelství Arktos Johna Morgana přednesený na konferenci American Renaissance v dubnu 2014

### Zpráva z Ukrajiny a Maďarska

Než vůbec začnu, rád bych zdůraznil, že budu hovořit o řadě uskupení, s nimiž jsem v kontaktu – nerad bych však vyvolal dojem bezvýhradné podpory jejich programů či postojů. Pokládám je za velmi zajímavé – nevystupuji zde však jako mluvčí žádné z nich.

Rád bych začal očitým popisem dvou výjevů z letošního ledna. První se odehrál v ukrajinském Kyjevě, když jsem se večer po svém příletu blížil na centrální Náměstí nezávislosti, tzv. Majdan. Už z dálky byl cítit kouř, linoucí se z množství sudů, u nichž se ohřívali nebo na nich vařili lidé utáboření na Majdanu. Když jsem přišel blíž, donesl se ke mně zvuk z revolucionáři zapojených reproduktorů. Později jsem se dozvěděl, že revoluční výbor udržoval na Majdanu nepřetržitý program: ať už jste přišli ve 4 ráno nebo odpoledne, vždy se tu něco odehrávalo – projev, hudební vystoupení, vlastenecké drama nebo něco dalšího. Platilo to i o celém Majdanu: žil o půlnoci, stejně jako v poledne. Protestující chtěli, aby vláda pochopila, že jejich hněv za několik dní sám od sebe nepomine.

Samotné náměstí se pak proměnilo v obří, soběstačné městečko stanů a dalších dočasných objektů. Miniaturní město ve městě se táhlo mnoho bloků oběma směry, až k narychlo proti policejním útokům minulý měsíc vztyčeným barikádám, které stále hlídali dobrovolníci. Hnutí Occupy Wall Street s Ukrajinci naprosto nemůže srovnávat. Stovky aktivistů zde uprostřed zimy přes měsíc žily, a pokračovaly v tom další týdny – i když si všichni dobře uvědomovali, že policie může každou chvíli zaútočit a dost možná je i zabít. Někteří tam stále zůstávají i v čase této řeči. Všechno pokrývaly vlajky a vlastenecké slogany. Jak jsem si výjev prohlížel, ani na moment jsem nepochyboval, že změna se stala nevyhnutelnou.

Další příhoda, o níž se chci podělit, se odehrála v Budapešti jen o několik dní později. Byl jsem hostem na výročním sjezdu nacionalistické strany Jobbik (Hnutí za lepší Maďarsko), jediného vážného soupeře vládnoucí středopravé strany Fidesz. Sjezd se konal ve sportovní hale na západním okraji města.



*John Morgan*

Po příjezdu mě okamžitě zarazilo, že – na rozdíl od podobných setkání v západní Evropě a USA – se akci nepokoušeli narušit žádní protestanti. Také mě dosti překvapilo, že na Západě „extremistické“ pozice jsou na Východě považovány za vcelku normální. Dalším šokem pro mě byla velikost publika. Nešlo o obvyklou cca stovku účastníků, na kterou jsem z podobných akcí zvyklý. Zaplněna byla celá hala s kapacitou několika tisíc míst – a to byla mimo tribunu namontována sedadla i na podlahu.

Program dne sestával z projevů řečníků a hudebních čísel. Mnoho vystupujících uvádělo svá vystoupení zvoláním „*Talpra, Magyar!*“, které se vždy dočkalo ozvěny z publika. Tato úvodní slova z Petöfiho básně „Národní píseň“ – sepsané při příležitosti revoluce roku 1848 – znamenají „Povstaňte, Maďaři“. Nadšení účastníků bylo takřka hmatatelné: Hořeli odhodláním zachránit svůj lid – a nejednalo se v rámci Maďarska o okrajový jev. O tři měsíce později získal Jobbik v parlamentních volbách přes 20% voličských hlasů, čímž se etabloval jako druhá nejsilnější strana v zemi.

Má bezprostřední reakce na kyjevské a budapeštské události se nesla v duchu: „Něco podobného by se v Americe nebo západní Evropě stát nemohlo.“ Co jsem si ale odnesl především, bylo poznání, že starost o budoucnost vlastního národa, již jsem si navykl vnímat jako záležitost daleko za hranicemi „tolerovaného diskurzu“, má ve východní Evropě nesrovnatelně pevnější pozici. Tady dosud zůstává autentický nacionalismus – nikoliv jeho karikatura, která si pod patronátem Fox News a spol. uzurpuje toto označení v USA – naprosto mainstreamovým jevem.

### Co se odehrává na Ukrajině

Nechci se příliš dopodrobna zabývat politickým aspektem ukrajinské situace – to učinili v dostatečném rozsahu jiní jinde. Jen bych rád poznamenal, že geopolitický rozměr – tedy volba mezi USA/EU na jedné a Ruskem na druhé straně – je na ukrajinské události aplikována obvykle zvenčí. Ze své zkušenosti mohu říct, že i když tento faktor svou roli sehrál, pro většinu lidí, s nimiž jsem mluvil, nebyl faktorem nejdůležitějším. Hlavní cíl Majdanu spatřovali v odstranění Janukovyčova režimu, který byl v podstatě všeobecně vnímán jako zkorumpovaný, nedemokratický a prospěchářský. A aktivisty, kterých jsem se na to ptal, mnohem víc zajímalo zajištění existence nezávislé Ukrajiny, než její nasměrování do náruče Washingtonu, Bruselu či Moskvy.

K projevu před Kyjevskou revoluční radou jsem byl pozván některými ze svých přátel v řadách Svobody, kteří znali mé působení v Arktosu. Během posledních voleb v roce 2012 získala Svoboda přes 10% hlasů, a v následujících volbách má dobré naděje tento výsledek překonat – takže se podobně jako Jobbik nekrčí na okraji politického spektra. Platformu Svobody lze označit za antiliberální a antikomunistickou, odporující masové imigraci a usilující o obrodu duchovních a návrat tradičních hodnot. (Na okraj dodám – bylo mi řečeno, že na Ukrajině termín „evropské hodnoty“ představuje „krycí“ označení pro „tradiční“ – tj. předkomunistické a předliberální – hodnoty.)

Svoji řeč jsem pronesl v budově kyjevského magistrátu, hned vedle Majdanu. Členové

Svobody ji obsadili o měsíc dříve, z kraje prosince, a mezitím byla proměněna ve velitelský štáb revoluce. Politická hnutí, podílející se na majdanském dění, dostala k dispozici různé části budovy, Svoboda hlavní sál. Hned poté, co mě strážní vpustili do budovy, udeřil mě do nosu odér interiéru, kde přebývá spousta lidí, ale který se zjevně už nějaký čas neuklízěl. Byl jsem zde několikrát, v noci i přes den, a vždycky jsem narazil na lidi pilně pracující na něčem spojeném s Majdanem. Octnout se během revoluce v jejím nervovém centru pro mě představovalo jedinečnou zkušenost.

V hlavním sále byly jako v posluchárně instalovány židle, aby si tam mohli majdanští dobrovolníci ve volných chvílích sednout a odpočinout. Na velkém plátně se promítaly filmy, nejčastěji o aktivistech mučených či zabitých policií. U zdi sálu, hned vedle vánočního stromku, ležely spacáky. Zde dobrovolníci Svobody odpočívali, když jim to situace dovolila.

Řada z nich přišla z ukrajinských regionů, a ve službě majdanské věci byli už několik měsíců odtrženi od rodin a přátel. Stěny byly ozdobeny vlajkami různých seskupení i obrázky Štěpana Bandery, zakladatele OUN, která ve druhé čtvrtině 20. století vzdoroval sovětské moci a dodnes dodává nacionalistickým aktivistům inspiraci. Znovu jsem byl ohromen strohostí, které pro dobro svého národa byli tito lidé ochotní přijmout.

Moje řeč nesla titul „Evropské hodnoty a evropská vlastenecká hnutí“. V zásadě zaznělo, že **největší výzvu Majdanu nepředstavuje geopolitická orientace Ukrajiny, ale to, jak co možná nejúčinněji vzdorovat liberalismu**. Abych svá tvrzení doložil, popsal jsem některé z hrůz, které liberalismus v uplynulých desetiletích přinesl Severní Americe a západní Evropě. Podle všeho byl můj projev přijat příznivě a následně mě i oslovila řada tazatelů. I když by někteří Ukrajinci rádi replikovali domnělý životní styl a standard Ameriky a západní Evropy, řada z nich si dobře uvědomuje, že dnešní Amerika by měla sloužit především jako odstrašující příklad, kterému je třeba se vyhnout za každou cenu.

Přidám příhodu z večera toho dne. Po mém projevu se začala šířit informace (která se ukázala být nepravdivá, což jsme ovšem v té době nemohli vědět), že policie té noci napadne Majdan. Jeden ze starších posluchačů ke mně po projevu přistoupil a zeptal se: „Nebojíte se, že vás zmlátí?“ Zprvu jsem se tomu pousmál, pak jsem si však uvědomil, že jde o naprosto reálnou možnost. Jak mi řekl jeden z mých ukrajinských přátel – „Jakmile zjistí, že máš americký pas, nechají tě jít, ale když naběhnou s obušky, nebudou se obtěžovat s vyptáváním předem.“

Došlo mi, že jsem se něčím podobným nikdy nemusel zaobírat. I když jsem spojen s (pro nedostatek lepšího termínu) „Novou pravicí“ asi sedm let, nikdy mi nehrozilo víc, než trocha nepohodlí ze strany antify nebo občasný nelichotivý e-mail. Tady jsem však byl postaven před reálnou možnost skutečného, fyzického násilí. Kdyby toho večera policie opravdu zaútočila, byl bych schopen tváří tvář možnosti zranění či smrti zůstat neochvějně stát – tak jako tolik jiných na Majdanu? Doufám a věřím, že odpověď na tuto otázku zní ano, ale dokud ten moment skutečně nepřijde, nemohu si být zcela jistý.

**To mi pomohlo uvědomit si, že pro nás na Západě má aktivismus zpravidla velice**

**abstraktní podobu „bitvy“, vedené spíše než na ulicích na stránkách publikací nebo v sekci komentářů online magazínů.** Na Východě si oproti tomu stále uchovává hmatatelný, existenciální charakter, se skutečnými a okamžitými následky. To bychom si myslím měli vstítit v našem konání. **Identita není myšlenkou, ale něčím, co prožíváme a ztělesňujeme - a jako taková by měla být viditelná i vnějšmu světu, do té míry, do níž jej můžeme ovlivnit.** Boj ve sféře myšlenek jistě je důležitý, ale v konečném důsledku se neúčastníme debaty, ale pokoušíme se přetvořit a předefinovat svět - svět, který se těmto našim pokusům jistě bude vzpírat.

Ať už na situaci nahlížíme jakoukoliv optikou, objevujeme jisté znepokojivé trendy - stejně jako v případě zřejmě každé revoluce. Každopádně z pohledu evropského nacionalismu je třeba vnímat jako inspirující pro každého aktivistu, snažícího se o skutečnou činnost to, že tisíce obyčejných Ukrajinců (bez ohledu na to, co si myslíme o jejich cílech) byly ochotny vzdát se svého času a pohodlí, aby dlouhé měsíce žili ve stanech a riskovali své životy pro národ - a jistě při tom netrpěli pocitem, že plní funkci figurek, manipulovaných cizími zájmy.

### **Příběh Jobbiku**

Příběh Jobbiku působí mnohem méně dramaticky, jelikož se jedná o tradiční parlamentní stranu, usilující o moc účastí v politickém procesu v Maďarsku - momentálně politicky vcelku stabilní zemi. Na Jobbiku je zajímavá jak míra jeho úspěchu, tak myšlenky, které prosazuje. Zatím jsem se ničím podobným v evropské politice nesetkal. Jobbik vznikl v roce 2003 a ve svých prvních volbách o rok později získal méně než 2% hlasů. Jak už bylo řečeno, v letošních jarních volbách se mu podařilo zajistit si přes 20% voličské podpory, což z něj optikou čísel činí - s výjimkou francouzské Národní fronty - nejúspěšnější nacionalistickou stranu v Evropě.

Myslím, že úspěch Jobbiku tkví v rostoucí nespokojenosti Maďarů se členstvím v EU, protože vystoupení z této organizace představuje jeden z pilířů programu strany. Stále více Maďarů začíná EU vnímat jen jako nástroj západoevropských mocností k zajištění dostatku levné pracovní síly, za což se zemi na oplátku dostává jen malého prospěchu. Řadu Maďarů - především těch mimo větší města - znepokojuje i úpadek jejich tradičních hodnot a zvyků. Jobbik se staví na jejich obranu, a prosazuje také pobídky pro návrat v zahraničí pracujících Maďarů - což by zajistilo, že imigrace zůstane i do budoucna v maďarské společnosti marginálním faktorem. Jobbik se vymezuje proti mezinárodnímu kapitalistickému systému, který je podle stanoviska strany řídicí silou podryvání a zániku všech kultur a tradic dnešního světa - a proto dává přednost návratu k lokálnější fungujícímu ekonomickému modelu.

V programu Jobbiku nalezneme i řadu dalších neortodoxních prvků. Jobbik stojí o těsnější vazby na Turecko, Rusko a Německo - tedy historické nepřátele Maďarska - které chápe jako zásadní překážky postupu západního liberalismu pod hlavičkou NATO a EU. Za zmínku stojí blízká spolupráce Jobbiku s Duginovým Euroasijským hnutím - které si samo o sobě zaslouží plnohodnotnou diskusi.

Návdavkem k plodné dráze autora (můj Arktos vydal některé jeho knihy v angličtině) a profesora na Moskevské státní univerzitě působí Alexander Dugin delší dobu coby neoficiální

poradce Vladimira Putina a Kremlu. Veškerá jeho činnost směřuje proti dominanci a šíření liberalismu napříč světem a vymyká se svým pokusem aplikovat jako jeden z mála myšlenky evropské Nové pravice do oblasti geopolitiky. Klíčovou složku jeho myšlení tvoří i duchovní tradicionalismus a perenialismus, mající původ v dílech autorů jako byli René Guénon a Julius Evola. Řada článků, programových bodů a veřejných prohlášení Jobbiku poukazuje na vliv profesora Dugina a jeho díla.

Jeden z nejkontroverznějších bodů programu strany představuje snaha o vytvoření aliance s Asií a Středním východem, především islámským světem. Jobbik pokládá antiislámské postoje řady evropských nacionalistických uskupení za mylné. Loni označil předseda strany Gábor Vona v široce medializovaném vystoupení islámský svět za nejlepší naději dnešního světa v boji proti liberalismu – co se ale zpravidla nedostalo k uším a očím obecnosti, je druhá část výroku: „...a to říkám coby katolík.“ I když tímto byli mnozí znepokojeni, Vona se druhé straně kategoricky postavil proti imigraci muslimů do Evropy, proti islamifikaci evropských zemí i tureckému členství v EU.

Postoj Jobbiku je v souladu s metafyzickou perspektivou tradicionalismu Guénona a Evoly, podle níž všechna tradiční náboženství sdílejí společné jádro a stojí v jednotě proti liberalismu a excesům moderního světa. Myslím, že Jobbik nelze pochopit bez alespoň základního porozumění tradicionalismu. Po lednovém stranickém kongresu jsem mluvil s člověkem, který mi byl představen coby jeden z předních ideologů strany. Řekl mi: „Politika není nic; tradicionalismus všechno!“

Jedna ze stranických tiskovin Magyar Hüperiön, obsahuje překlady esejí klíčových postav tradicionalistické filozofie (včetně Guénona, Evoly a Frithjofa Schuona), spolu s články o politice z tradicionalistické perspektivy. Tradicionalismus zjevně představuje jednu z hlavních inspirací světonázoru Jobbiku, a proto lze Vonovy výroky chápat jedině v tomto světle. Když označuje islám za jednu z hlavních potenciálních opor v boji proti liberálním hodnotám – a stejně tak všechny tradiční víry – má na mysli islám coby náboženství, nikoli spojenectví s radikálnějšími a odpudivějšími prvky politického islamismu a džihadismu.

## A proč ne u nás?

Pro nedokáží zdejší nacionalisté emulovat východoevropské úspěchy? Mám za to, že je to dáno tamější existencí u nás dávno zničených kulturních základů, pro podobná hnutí nezbytných. **Ať už si o Sovětském svazu myslíme cokoliv, nelze popřít, že po půl století železná opona bránila Východ před náporom kulturního marxismu a nejhorších šíleností liberalismu.** Tak zůstaly tamější společnosti etnicky stejnorodé a uchovaly si i silnou národní identitu. Dokonce i církve – oficiálně potlačované – se útlakem utvrdily a posílily. Právě na těchto prvcích musí být založena jakákoliv národní či etnická kultura. Nelze rozhodně říct, že by rozkladné procesy liberalismu ve východní Evropě nepůsobily. Působí, hlavně ve větších městech. Zatím však nezašly za hranici, zpoza níž už není návratu.

Otázka tedy zní: Čím se může Západ ve východní Evropě inspirovat? Jelikož životně důležité

základy naší identity, kultury a náboženství v zásadě v jakékoliv smysluplné podobě vymizely, co nám zbývá? Situace není vůbec dobrá.

Přesto myslím, že jak východní Evropa, tak mé vlastní zkušenosti z vydavatelství Arktos, naznačují určitý směr. Dospěl jsem k závěru, že pokud máme dosáhnout jakéhokoliv pokroku, musíme k problému přistoupit z kulturní perspektivy a v oblasti idejí – spíše než politicky. Pokud neodráží politické hnutí přání a tužby velké části společenství, je nutně odsouzeno k neúspěchu. O to, co nabízíme, momentálně většina našich lidí nestojí. Abychom to změnili, musíme ovlivnit kulturu – to ostatně tvrdí evropská Nová pravice už přes půl století. I když v praxi se podařilo uskutečnit jen málo, vnímám to jako nejvhodnější cestu vpřed. Ještě důležitější úkol představuje rozvíjet vášně a představitelství našich lidí – úkol, v němž se nám zatím nevede o mnoho lépe.

Identitární hnutí, v posledních letech mezi evropskou mládeží silně populární, je podle mě první vlašťovkou tohoto vývoje. Identitáři odložili zašlý jazyk a fixace konzervatismu, aniž by se zpronevěřili klíčovým hodnotám a získávají popularitu přijetím taktické palety radikální levice: pouliční aktivismus, úderná videa apod. Hnutí také správně identifikovalo jádro problému: identita totiž překračuje pouhou úroveň politiky a ideologie a je něčím hluboce niterným. Lidí cítí, co znamená být Maďarem či Francouzem – je to očividné. Není třeba vyjadřovat to slovy či složitými koncepty.

Identitářství funguje v Evropě a vkládám do něj naděje – otázkou zůstává, jak jej přenést do Spojených států. Jakou identitu si uchovává většina dnešních Američanů evropského původu? Možná že zde na Jihu stále přetrvávají fragmenty ctihodné jižanské tradice, jež by bylo možné oživit. Situace ve zbytku země se však zdá být beznadějná.

Identita se stala záležitostí spotřeby: určuje ji nápis na tričku nebo oblíbený seriál. Dovolávat se výhod americké identity 50. let či ještě dřívějších období je pro většinu dnešních Američanů podobně cizí a vzdálené, jako žádat po nich, aby přijali za svou identitu starověkých Egypťanů. Jiní navrhuje jako řešení bílý nacionalismus. Ten dle mého soudu nedostačuje – zaprvé proto, že sám o sobě není dostatečně vyhraněným konceptem, a za druhé se jen s obtížemi lze nadchnout představou, že jsem „běloch“. Maďar, Polák nebo Švéd se může s hrdostí ohlížet na dlouhou a hodnotnou historii a tradice. „Bělošství“ považují za příliš vágní.

Pokud se Američané nemohou opřít o vlastní identitu, co zbývá? Stále musíme vzít v potaz přetrvávající prvky kultury a náboženství. Znova – ve východní Evropě nemají o toto podhoubí nouzi, a tak z něj vyrůstá bohaté spektrum nacionalistické politiky. **V dnešní Americe zůstala jen konzumní kultura a liberální fráze.** Opojná raná léta nově zrozeného národa, která zplodila zázraky jako transcendentalismus a literární americkou renesanci, dávno zapadla prachem. Co se dnes vydává za „náboženství“ je buď naprosto nakažené liberalismem, nebo dokonale idiotské – a často oboje zároveň.

Ze zkušeností z kontaktu se čtenáři Arktosu si však troufnu říct, že obzvlášť mezi mladými lidmi narůstá hlad po nových náhledech na kulturu, politiku a náboženství, prodchnutých



autentickými hodnotami tradičního Západu, k nimž by rádi vzhlíželi. Myslím, že touží po nových inspirujících myšlenkách a mýtech, jež by jim pomáhaly nalézat pocit smyslu a účel.

Nemluvím zde o starém konzervatismu v novém hávu – nutně potřebujeme radikálnější myšlení, tj. vydat se hranice běžně chápaného pravicového diskurzu. V některých případech to může zahrnovat i syntézu myšlenek a postupů typicky asociovaných s levicí. Západní konzervatismus totiž upadl do té míry, že i dříve v západním myšlení tradiční „pravicové“ prvky se dnes – náležitě pochopené a podané – jeví jako revoluční.

Mělo by být zjevné, že myšlenky 60. let, které od té doby přes půl století naprosto dominují, se stávají stále obnošenějšími. Mladým lidem realita poskytuje záplavu důkazů o selhání jejich aplikace. Ještě očividněji uvadá ochota naslouchat stále dokola opakovaným starým sloganům. **Jsem přesvědčen, že kulturní vitalita na Západě přechází – pokud už nepřešla – z levice na pravici.** Tím pochopitelně nemám na mysli republikánskou pravici – stejně liberální jako její opozice, ale to, co Evola nazval „skutečnou pravici“ – pravici, opírající se o nadčasové principy a tradice našeho lidu.

Pokud budeme i nadále zajímavým způsobem nabízet neotřelé perspektivy a lidé na tyto snahy budou i nadále reagovat, zbytek bude brzy následovat. **Nestačí pouze přicházet s čistě negativní kritikou současného stavu naší civilizace.** Pokud chceme přitáhnout lidi, musíme nabídnout pozitivní a konstruktivní alternativní vizi – a tímto směrem myslím chceme směřovat.

I Arktos se svým skromným dílem snaží navnadit a vyvolat v lidech větší hlad po autentičtějším způsobu života. Knihy popisující rasovou realitu a společenské trendy mají své místo, a jistě je vhodné pokračovat v jejich šíření – za ještě důležitější však považuji nabízet nové myšlenky v oblasti politiky, kultury, filozofie a náboženství, a také vytvářet kreativní počiny odrážející náš světonázor: fikci, básně, umění, hudbu, videa a brzy snad i plnohodnotné filmy. Nic nedokáže lidem inspirovat lépe než kreativní vize, s níž se mohou snadno identifikovat. Doufám, že v tomto kurzu bude Arktos následovat řada dalších skupin.

Zmínil jsem náboženství – rád bych na toto téma doplnil pár poznámek. Nejde o univerzální jev, ale všiml jsem si nepopíratelného trendu mezi mnoha mladými lidmi, přitahovanými k tradičnějším formám duchovnosti a knihám, které v této oblasti Arktos publikuje. Tradicionalismus jistě hraje svou roli. Je to přirozené, jelikož náboženství v nejlepším případě poskytuje jedno z posledních útočišť autenticity uprostřed už téměř plně plastické a virtuální společnosti. A zcela nepochybně řada z těch nejodhodlanějších hnutí i aktivistů, které jsem na pravici potkal, čerpala svůj pocit smyslu a účelu přinejmenším zčásti z duchovna.

Zvláště to pak platí o Jobbiku. Posvátno podle mě musí představovat integrální součást jakéhokoliv pokusu o novou nacionalistickou kulturu. To neznámá, že by se z nás měli stát misionáři té či oné víry – což by nevyhnutelně vedlo k třenicím a rozporům – ale pěstování autentických forem duchovnosti, pokud jsou v souladu s našimi normami a hodnotami – může být velmi smysluplným počinem. Nalézt duchovní cestu a smysl je tou nejučinnější ochranou před pokušeními a deviacemi liberálního světa.

Doufám, že se vydáme cestou, kterou americké korporace pochopily coby nejúčinnější cestu k moci už před desetiletími: vytvoření subkultury, a z ní vycházející identity. Ve vhodných podmínkách dokáže subkultura ovlivnit hlavní proud velmi rychle. Pokud to skutečně nastane, nebude možná ani nezbytné vytvořit politické hnutí *per se* – naše postoje se stanou nejprve běžnými a samozřejmými, ve výsledku pak identitou a společnost se nevyhnutelně následkem toho promění. I když si uvědomuji, že to zní možná až příliš optimisticky, sílu myšlenek a kulturních forem nelze nikdy podceňovat.

Závěrem chci říct, že ve východní Evropě jsem si plně uvědomil, že politický boj představuje pouze vnější formu bitvy, jejíž vlastní podstata spočívá více v oblasti kultury – a kultura vychází z nitra svých příslušníků. Abychom byli ochotni obětovat pohodlí domova a stanovat v mrazivém počasí nebo riskovat ránu policejním obuškem, musíme si zachovat pevný pocit identity.

Naneštěstí se musíme to, s čím se Východoevropané už rodí, pokusit pracně vytvořit, pokud se z nás má stát základ budoucí transformace našich společností. Jakmile uspějeme sami u sebe, stanou se z nás příklady k následování pro další. Jak jednou řekl velký politik Gándhí: „Změnou, kterou hledáme ve světě, se musíme stát my sami. Nemusíme čekat na to, co udělají ostatní.“ Myslím, že to dokážeme.

Projev Johna Morgana **What Eastern Europe Can Teach the West** byl převzat ze stránek American Renaissance. Zvýraznění v textu redakce DP.